

Nechci popisovat únorové události toho neblahého roku. Učinili a činí to jiní a podstatně povolanější historikové. Ale já se vždy za událostmi, kdy kdo dal demisi, kdo ji přijal a kdo stál v řadě připraven k boji, vidím konkrétní lidi. Jejich radost, bolest, utrpení, trápení. A za únorem 1948, kterému komunisté stále říkají vítězný, vidím jenom trápení. Nejen pro jednu generaci, ale pro mnoho dalších, včetně naší, narozené v padesátých letech. A mnoho z nás si pocít křivdy, že nemohlo jít cestou, po níž toužilo, v sobě nese dodnes.

Jak jinak by vypadal venkov, kdybychom mu dovolili rozkvést. Nedávno jsem zaslechla autentický projev Gottwalda z roku 1949, kde ujišťoval zemědělce, jak jsou pro stát důležití a že u nás nikdy nepůjdeme cestou združstevňování. Za rok na to otočil a začal zotročovat venkov, věznit sedláky, brát jim majetek a dávat ho lidem, kteří ho devastovali. Ráda se občas ponořím do kronik, které s sebou nesou konkrétní příběhy. Takhle to bylo v naší rodné vsi. Člověku až mrazí

Rok 1930

Katastr města Křivsoudova tvoří osady: Křivsoudov, Bubeneč-Lhota, Jenišovice a myslivna na Krčmách. Osada Křivsoudov má 140 čísel a 802 obyvatel. Katastr obce měří 1372 ha 70 a. V katastru jsou dva dvory: Křivsoudov a Jenišovice. Majitelem jejich jest Rudolf Fuchs. Výměra obou je 300 ha. Při sčítání závodů zemědělských, které prováděl Státní úřad statistický, byly napočteny byly 142 závodů zemědělské a 44 živnostenské.

Kronikář je však přesvědčen (byl sám sčítacím komisařem), že lidé neudávali správné číslíčky, zvláště pokud se zvířectva týče. Neuvěřili, že jedná se o soupis za účelem statistiky, nýbrž kvůli předpisu daňovému, a proto zapírali, co se zapřít dalo. Je to ještě pokolení, které je pamětlivo bývalého Rakouska, a zvláště dob válečných, kdy za všeobecného nedostatku potravin konány byly každé chvíle soupisy osevu a dobytka, a kdy potraviny a dobytek často pomocí vojáků byly rekvírovány. Odtud prýští stále ještě nedůvěra i k úřadům vlastního státu. To pomine, až přijde nové pokolení vychované ve školách v duchu republikánském, a které nezažilo dob útisku bývalého státu rakouského a útrap světové války.

V Křivsoudově je poštovní a telefonní úřad, stanice poštovních a osobních autobusů na trati Pelhřimov-Ledeč n. Sáz. a Pelhřimov-Zruč n. Sáz.. Dále je tu četnická stanice, 5 smíšených obchodů, 5 hostinců. Z průmyslových závodů je tu lihovar, majetek dvora, mlýn a cihelna. Průmyslu se tu dařiti nemůže, poněvadž není tu ani vody ani dráhy.

Rok 1949

V důsledku únorových událostí nastoupil náš stát cestu k socialismu, tj. znárodnění velkopřemyslu, živností, obchodu a združstevnění zemědělské výroby. Pro tuto vyšší formu socialistického podnikání se v Křivsoudově nejdříve rozhodl František Novotný čp. 61, obchod koloniální a střižní. Z tohoto obchodu 1. ledna byla zřízena prodejna potravin pod názvem „Rozvoj č.86“.

Rok 1950

Vývoj socialismu v Křivsoudově jde kupředu jen krok za krokem. O sociální zabezpečení se hlásí lidé sami, ale pro vyšší formu socialistického podnikání se nechají hodně nutit. Během tohoto roku byly zde znárodněny 3 živnosti a 4 odhlášeny.

1. ledna byl pojat koloniální obchod Karla Buřiče čp. 65 do rolnického družstva a byla tam zřízena prodejna zemědělských potřeb pod názvem „Rolnické družstvo – prodejna“. Vedoucí prodejny Karel Buřič.

1. ledna odhlásil živnost Antonín Zelenka čp. 103, „Na poště“, obchod koloniální a střižní.

25. března znárodněno pekařství Emanuela Vošického čp. 46 pod názvem „Pardubické mlýny“, odpovědný vedoucí Emanuel Vošický.

1. dubna znárodněno řeznictví Františka Štěpničky čp. 55 pod názvem „Jednota č 21“, odpovědný vedoucí František Štěpnička.

15. června z nařízení okresního národního výboru v Ledči byl zavřen hostinec a řeznictví „U Štěpničků čp. 63.“

17. července odhlásil obuvnickou živnost František Závitkovský čp. 78. Jest to poslední obuvník v Křivsoudově. Do let dvacátých bylo zde 17 obuvnických rodin a výkroj koží v čp. 13 a čp 56. Od roku 1920–1945 provozoval zde svrškařství Josef Bejček čp. 91, který měl také výkroj koží a prodej všech obuvnických potřeb. Zdejší obuvníci šili obuv na objednávku, někteří pro továrny v Ledči a Vlašimi. Další ji také rozváželi na výroční trhy (jarmarky) a poutě. Takto byl Křivsoudov daleko známý jako obuvnické město.

1. srpna odhlásila obchod koloniální Anna Richtrová čp. 60 a téhož dne odhlásil obchod koloniální František Bábel čp. 89.

Zemědělská výroba je zde dosud v soukromém podnikání. Založení Jednotného zemědělského družstva je otázku nějakého času. Do dnešního dne nemohlo být založeno pro velmi malý počet přihlášených zemědělců. Ku dni 31. prosince podalo 16 občanů členskou přihlášku. Většina zemědělců se združstevňování svých pozemků bojí.

Rok 1951

16. února bylo zrušeno pekařství pod názvem „Pardubické mlýny“, vedoucí Emanuel Vošický čp. 46.

Dne 2. června odevzdal Petr Slabý nákladní auto pro ČSAD, n.p. Tímto dnem zanikla zde v Křivsoudově nákladní autodoprava.

Dne 1. září byl združstevněn zdejší mlýn Marie Váňové čp.70. Převzalo jej do své správy HD Ledeč n. S. Odpovědným vedoucím ustanoven František Váňa.

15. října odhlásil živnost truhlářskou Josef Zíka čp. 99.

Rok 1952

1. prosince na vlastní žádost zrušil živnost hostinskou Josef Kouba čp. 32.

Během měsíce srpna a září byla provedena likvidace zemědělské usedlosti Aloise Mareše čp. 88 o výměře 26 ha (*otec Boženy Vicherkové, roz. Marešové, odbojářky popravené za heydrichiády v Mauthausenu – pozn. red.*). Role i louky byly přiděleny jedenácti zemědělcům nad 6 ha. Likvidaci nařídil ONV. A to z důvodu nesplněných dodávek, a za druhé, aby rychleji pokračovala socializace vesnice. Vymláčené obilí brambory a dobytek odkoupilo Hospodářské družstvo, penězi MNV proplatil výmlat a sklizeň bramborů. Slámu, píci, inventář, dva koně obdrželo JZD Bubeneč Lhota.

Rok 1953

18. února ve středu zasedala ve zdejší sále kina okresní trestní komise. Na tento dne byli sem svoláni všichni každoroční neplniči a pro nesplnění dodávek byli zde odsouzeni na místě František Žák z Keblova a Jaroslav Jaroš z Chlov. Zemědělské usedlosti odsouzených byly konfiskovány.

V důsledku nesplněných kontingentů, hlavně v živočišné výrobě, neplničům nebyly povolovány domácí porážky vepře a nepobírali potravinové lístky. Tento rok z 650 obyvatel nepobíralo 100–140 lístky, z toho 13 osob soukromých živnostníků. Tyto osoby byly odkázány nakupovat za volné ceny. Tento počet se každé čtvrtletí měnil, pak-li některý zemědělec čtvrtletní plán splnil.

V důsledku socializace vesnice byly odhlášeny poslední živnosti. 1. března odhlásil svou živnost Karel Kučera, kovář čp. 130, 15. března Josef Kouba, kolář čp. 38. Oba od uvedeného dne se stali zaměstnanci státního statku na hospodářství Křivsoudov.

15. srpna z nařízení a na náklad ONV Ledec n. S. byl vystěhován Alois Mareš čp. 88 do Slezska jako zemědělský dělník na státní statky ředitelství Bruntál. Toto přesídlení bylo provedeno na základě nové zemědělské politiky.

Rok 1957

Pro velmi špatné plnění dodávek provedl ONV Ledec likvidaci dvou zemědělských usedlostí, a to čp. 49 a čp. 53.

Pokračování socializace naší obce na čas ustalo. Zemědělci, kteří minulého roku vstoupili do státního statku, chodí do práce. Další 17 zemědělců, kteří měli podepsané přihlášky do JZD Bubeneč Lhoty, již věděli, že byli jen záměrně odročeni a že družstevníci o ně nestojí. Po různém jednání se zemědělci se nic nedocílilo. Situace byla dosud nevyřešena....

Kterí zemědělci se hlouběji zajímali o vývoj v obci bylo jim jasné, že už jiné cesty není a že v Křivsoudově bude jen státní statek. 22. září se na MNV dostavili dva zástupci státních statků z ředitelství Dol. Kralovic. Rozhlasem bylo oznámeno zemědělcům, kdo z nich má zájem o vstup do státního statku, aby se dostavil do úřadovny MNV. K podepsání smlouvy se dostavilo 17 zemědělců. Smlouva obsahovala, že vstupující zemědělec postupuje svoje pole statku, zároveň, že předá živý i mrtvý inventář, osivo a sadbu. Výkup dobytka se prováděl za

přítomnosti zástupce statku, výkupního závodu, okresního zootechnika a MNV. Peníze byly zemědělcům složeny u okresní Státní spořitelny na vázaný vklad. 3 000 Kčs obdržel každý hned. Ostatní se jim uvolňuje každý rok 3 000 Kčs.

25. září započala arondace pozemků (*scelování – pozn. red.*) a byl vyhlášen zákaz všem soukromým zemědělcům. Byly sceleny pozemky na Berounce a Malá Strana. Tato arondace měla normální průběh.

Rok 1959

1. října postoupilo 17 malozemědělců svoje pozemky státnímu statku. Přesvědčili se o výhodách hospodaření na velkých celcích. Byly zabrány a sceleny pozemky na zahradách za fabrikou od Hraběšínské silnice k Dolům.

Rok 1965

V průběhu roku zmenšena konírna a zřízena kovárna. Kovář Karel Kučera v prosinci zavřel a dochází do statkové.

Poslední živnostník....

Závěrem

Jak se říká, „kdyby“ neexistuje. Ale přece jen se zamysleme nad tím, jaký by byl a jak by žil český venkov, kdyby nebylo násilné socializace, kolektivizace, rušení živností a násilné převádění i těch nejmenších živnostníků pod různé okresní průmyslové podniky a podobná sdružení.

Totalitní éra pod vládou komunistů v první řadě znamená mnoho vězněných, mučených a popravených osobností, kterých si musíme vážít pro jejich vlastenecké postoje, jichž se nevzdali ani ve chvíli nejtěžší.

Ale nejsou to jenom oni. Komunistické zlo zasáhlo celý národ. Většina z nás, narozených v 50. letech i dříve, by se zcela jistě vydala po jiných cestách, prožila jiné životy, nastartovala třeba velkou kariéru. Nemuseli bychom totiž dělat jen to málo, co nám bylo oficiální komunistickou diktaturou dovoleno. Mohli bychom svůj um, řemeslnou zručnost, inteligenci, nápady a vynálezy uplatnit sami za sebe, a ne za jakousi socialistickou společnost.

A jestli se ptáte, proč jsme tu zůstali? Vylidněný stát není státem. Osobní vazby, láska k vlasti, k rodině, zmůže mnoho. Navíc odcházet jako emigrant je něco jiného, než odejít na studii, na zkušenou, na pozvání přátel či kolegů, za úspěchem, za kariérou – tak, jak se do zahraničí odchází v současné době.

Paní ing. Vlasta Šišková, manželka generála Šišky, mi jednou k tomuto tématu řekla: „Někdo tu zůstat musel...“

Jindra Svitáková